

Met Lijf en Ziel

Eerder verschenen:

Meisje aan de Overkant

De Parisienne

André Van Butsel

Met Lijf en Ziel

VERHALEND BUNDEL

Copyright © 2023 André Van Butsel
Omslagontwerp: André Van Butsel
Beeld auteur: Ingrid De Buyst
Zetwerk: André Van Butsel
Beeld cover: Shutterstock Inc.
Druk: Brave New Books - 2023
Uitgever: André Van Butsel

www.andrevanbutsel.be
www.facebook.com/andre.vanbutsel
www.linkedin.com/in/andré-van-butsel

Verhalenbundel
ISBN print 9789464803761
ISBN e-book 9789464803778
NUR 303
BISAC FIC029000
D/2023/André Van Butsel, uitgever

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Ondanks alle aan de samenstelling van dit boek bestede zorg kan de uitgever noch de auteur aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade die het gevolg is van enige fout in deze uitgave. Dit is een fictief verhaal. Alle overeenkomsten tussen bestaande personen en personages, gebeurtenissen en achtergronden, evenals iedere vorm van herkenning in dit boek berusten daarom op louter toeval.

“Sommige mensen doen alles verkeerd. Hoe moet ik het uitleggen? Ik bedoel, er zijn mensen die alles tegen hebben – niet maar een paar dingen, maar echt alles – en toch goed op hun pootjes terechtkomen.”

...

“Bij sommige mensen loopt het anders. Zij gaan niet weg maar je wou dat ze dat hadden gedaan. Voor hun eigen bestwil, zou je kunnen zeggen.”

Alice Munro – *Trots*, kort verhaal uit *Lief Leven*.

“Sjoba had het licht uitgedaan. Ze liep terug naar de tafel en ging zitten, en even later ging Sjoekoemar bij haar zitten. Ze huilden samen om de dingen die ze nu wisten.”

Jhumpa Lahiri – *Een tijdelijk ongemak*, titelverhaal uit de verhalenbundel met dezelfde naam.

Voor Ingrid, Nils, Lotte en Ellie

Voorwoord

U hebt alweer een boek in handen van mij. Mooi is dat. Een verhalenbundel nog wel. Niet meteen het geliefde proza van veel lezers. Toch is het korte verhaal het begin van alles. In onze wieg kregen we al sprookjes te horen. Later leerden we opstelletjes schrijven. Heel wat grote schrijvers zijn beroemd en berucht om hun korte verhalen: Edgar Allan Poe, Franz Kafka, Anton Chekhov, Ernest Hemingway, Raymond Carver en Alice Munro. De laatste won er zelfs de Nobelprijs mee.

Een waarschuwing voor wie mij persoonlijk kent: dit is fictie, verzonnen, uit mijn duim gezogen. Ik kruip in de huid van kinderen en koeienmeiden, boerinnen en bajesklanten, artsen en amazones, moordenaars en slachtoffers, abdijpaters en vechtersbazen, hemeltoeristen en wraakengelen, vrouwen die een eitje te pellen hebben met hun mannen, mannen die een eitje te pellen hebben met zichzelf. Verhalen die u zullen ontroeren, doen glimlachen, doen gruwen en doen nadenken. Een bonte polyfonie met één rode lijn: van elk personage is een hoek af.

Ik heb geen pretenties. Mijn verhalen zijn voor iedereen. Sommige lezers zullen een diepere betekenis ontdekken, andere gewoon leesplezier. Ik ga tientallen jaren vooruit en honderden jaren achteruit. Ik presenteer u een menukaart waarin ik verschillende genres aftast: thriller, fantasy, reality, history, horror, magie, sprookje en romance. En net als bij een menukaart

waarbij je van het ene gerecht meer houdt dan van het andere, zal je als lezer van het ene verhaal meer houden dan van het andere. Maar weet dat ik als een topchef elk verhaal met lijf en ziel heb geschreven, met maar één doel, beste lezer: u een aangename leeservaring bieden.

Veel leesgenot.

De Koeienmeid

Woord vooraf

Vrouwen in middeleeuwse abdijen leken soms veeleer bij de veestapel te horen dan bij het abdiypersoneel. Toch speelden ze een belangrijke rol in de voedselvoorziening, een grote uitdaging voor middeleeuwers. Ondanks hun ondergeschikte rol wisten ze menig gezagsdrager te misleiden door hun sluwheid en charmes. Bij opzoekingswerk in het museum van de Archeologische Abdijsite van Enname botste ik op onderstaande tekst in de regulen (kloosterregels) van de Sint-Salvatorabdij, geschreven door abt De Loose in 1667:

De coeijmaerte moet sijn eene eerlijcke verouderde vrouw niet getrauw't maer getrauw, en al waere sij lelijck en quaet, en oock niet liefdesot en can maer goet sijn, midts dat sij wel net sij in haer werck van melck en boter. (1)

Dit werd de inspiratie voor het verhaal *De Koeienmeid*.

Abt Gerard in het verhaal is gebaseerd op abt Gerard van Strijpen die in 1283 abt werd.

- (1) Bron: De Monnik-Manager – Abt De Loose in zijn abdij t'Enname – Guido Tack, Anton Ervynck, Gunther Van Bost.

‘Zeker dat ze dood is?’ vroeg Roelof.

‘Zekerder dan de zon die elke dag opkomt in het oosten,’ zei Hob, de stalknecht.

De mannen haastten zich over het abdijterrein naar de boerderij. Gertruut lag op haar rug tussen de varkensstal en de mesthoop, een wanstaltige klomp vlees van meer dan honderd kilo, het kolossale hoofd verdraaid in een onwerkelijke hoek, ogen en mond opengesperd, buik opgezwollen, knieën opgetrokken, voeten breed op de grond alsof ze op het punt stond een kalf te werpen. Zwermen vleesvliegen teisterden haar kadaver, in en uit haar mond, neus en oren, haar ogen een glinsterende poel van blauwgroene vliegenlijven. Het gezoem was oorverdovend. De stank om te snijden.

‘Er kruipt iets uit haar neus,’ zei Hob, een hand voor de mond. Hij week achteruit alsof hij de puntige staart van satan uit Gertruuts neus zag kronkelen.

Roelof boog zich voorover en wuifde de vliegen van Gertruuts gezicht. ‘Larven. Hoe lang ligt ze hier al?’

‘Ik vond haar deze morgen. Eergisteren was ze nog springlevend.’

‘Vreselijk om zo aan je einde te komen.’

‘De koebeesten zijn er erg aan toe, heer, ze liggen allemaal neer in de oostelijke weide, de melk barst uit hun uiers.’

Roelof hoorde vaag het klaaglijk geloei van de koeien in de verte.

‘Haal Jacoba, ze moet onmiddellijk beginnen met melken.’

‘Jacoba heeft alleen verstand van schapen, heer, ze is bang van koeien.’

‘Roep iedereen die kan helpen. Abt Gerard springt uit zijn pij als de beesten ziek worden.’

‘Ja heer.’

‘Gooi er een zeil overheen. Het was een smerig loeder, maar in de dood verdient ze haar waardigheid als iedereen. En duw die benen tegen de grond.’

‘Ja heer, ik doe het nodige,’ zei Hob vol weerzin.

Roelof begaf zich naar de verblijven van abt Gerard. Hij trof hem in de pandgang. ‘De koeienmeid is dood.’

De abdijvoogd keek geërgerd. ‘Hoe kan dat?’

‘Geen idee. Het moet gisteren zijn gebeurd.’

‘Waarom wordt dit nu pas opgemerkt?’

‘Iedereen was bang van haar. De koeienweide en de stallen werden gemeden als de pest. Vorige week nog gooide ze haar melkstoel in het gezicht van de koetsier omdat hij haar had verzocht de vlaaien op te ruimen die haar beesten achterlieten op het pad naar het koetshuis. Het scheelde een haar of de man was een oog kwijt.’

Abt Gerard keek ontdaan. ‘Het is een groot verlies. Ze verzorgde de koeien als geen ander. Haar boter is de beste die je kan vinden in de wijde omgeving.’

‘Een dievegge was het, ze at meer boter dan eender wie op de abdij.’

Gerard keek verbolgen. ‘Waarom hoor ik dat nu pas?’

‘Omdat je nooit een kwaad woord over haar wilde horen.’

De abt wendde zich af en wandelde verder. ‘Hoe is ze gestorven? Op natuurlijke wijze hoop ik?’

‘Ik denk het.’

‘Stuur de chirurgijn erop af. Hij moet het lijk onderzoeken. Ik wil geen moordenaars binnen de abdijmuren.’

‘Doe ik.’

‘Hoe is het met de koeien?’

‘Ze moeten dringend worden gemolken. Hob en Jacoba zijn ermee bezig.’

Abt Gerard bleef staan. ‘Jacoba is schapenhoedster, ze heeft geen verstand van koeien. Ga onmiddellijk op zoek naar een nieuwe meid.’

‘Je wilt toch niet opnieuw zo’n harpij als Gertruut?’

‘Je kent de regels over werkvrouwen binnen de abdijmuren. Ze zijn vastgelegd in de gewoonteboeken. Beter een lelijke ouwe tang die elke man afschrikt dan een losbandige lichtekooi die iedereen het hoofd op hol brengt.’

‘Ik vind het onzin.’

‘Schone vrouwen zijn een gesel des duivels en de grootste bedreiging voor het devote leven in onze gemeenschap. De Sint-Salvatorabdij zou binnen de kortste keren ontaarden in een poel van verderf.’

‘Monniken hebben daar toch geen last van.’

‘Je moest eens weten.’

De hofmeester was niet erg ingenomen met de lelijke-wijvenregel. Hij vond dat mooie vrouwen evenzeer de kans moesten krijgen op werk in de abdij. De benedictijner monniken hadden de gelofte van kuisheid afgelegd en die gold ook voor mooie vrouwen. Hij had een hekel aan de eindeloze bemoeienissen van de abt. De discussies met hem werden met de dag erger. Sinds zijn verkiezing probeerde abt Gerard overal de touwtjes in handen te krijgen. Het neerhofpersoneel was de verantwoordelijkheid van de hofmeester en dat moest zo blijven, vond Roelof.

De chirurgijn hurkte naast Gertruut en inspecteerde het lijk. ‘Wie heeft haar gevonden?’

‘Hob.’

‘Wanneer?’

‘Deze morgen.’

De chirurgijn wuifde de vliegen weg. ‘Ik zie niets verdacht. De achterkant.’

Roelof draaide het lijk om. Een walgelijke wolk gas pufte uit Gertruuts mond.

De chirurgijn betastte haar hoofd en rug. ‘Ook hier geen sporen van geweld. Breng haar naar de kelder onder de ziekenzaal, voor ze openbarst in deze hitte. Ten laatste morgen moet ze worden begraven.’

Roelof gaf enkele stalknechten de nodige opdrachten en maande Hob een trekpaard in te spannen. Korte tijd later verliet hij met paard en kar de abdij en volgde het jaagpad langs de Schelde. Een kilometer verderop koos hij het kerkpad richting Sint-Laurentiuskerk. Bij het tweede langhuis hield hij halt en sprong van de bok.

De boer en zijn vrouw, bezig met het laden van hooi op een kruiwagen, bekeken hem nieuwsgierig.

‘Is Pieternele in de buurt?’

De boer maakte een hoofdbeweging naar het huis.

Roelof gooide met enige moeite de logge deur open. Binnenin was het donker. Links, achter een houten afscheiding, ontwaarde hij de stallen van de koeien en de varkens. De stank van de beesten en de verstikkende rook van de stookruimte in het woongedeelte, deden hem naar adem happen. Toen zijn ogen aan het duister gewend waren, liep hij naar de stookplaats. Een jonge vrouw roerde in een waterige brij. Tegen de zijwand zaten vijf groezelige kinderen op kisten, met opgetrokken knieën, hongerig te wachten op hun enige maaltijd van de dag.

‘Meekomen,’ zei Roelof.

‘Ik ben bezig met de maaltijd, heer.’

‘Laat het over aan die zwarte daar.’ Hij knikte naar de grootste van de vijf kinderen die er allemaal even zwart uitzagen.

Pieternele stond op en gooide een lok vettig blond haar uit haar ogen. Ze had donkere vegen over haar wangen en het zweet liep in beekjes langs haar slapen. Onder het vuil en de smoezelige kleren wist Roelof een knap gezicht en weelderige rondingen.

De boer kwam naar binnen. ‘Wat is hier aan de hand?’

‘De koeienmeid van de abdij is dood. We hebben dringend een nieuwe nodig. Pieternele kent de stiel.’

‘Abt Gerard gaat nooit akkoord.’

‘Laat dat maar aan mij over.’

Na enig twijfelen zei de boer tegen zijn dochter: ‘Ga mee, doe je werk en blijf weg van het mannenvolk, en zeker van de paters.’

Pieternele veegde haar handen af en volgde de hofmeester naar buiten. Ze kroop op de kar en ze vertrokken.

In de abdij genoten de monniken inmiddels van de middagrust. Roelof liep met Pieternele naar de weide waar Hob en Jacoba bezig waren de eerste nood van de koeien te lenigen. Enkele liepen te grazen, andere lagen jammerlijk te loeien. Pieternele begon snel en vakkundig te melken, de ene koe na de andere. Met krachtige handbewegingen perste ze de melk uit de spenen terwijl Hob en Jacoba met de volle emmers naar de boerderij draafden en de lege terugbrachten.

Roelof keek tevreden toe.

‘Wat een wijf,’ zei Hob, ‘waar heb je die gevonden?’

Roelof zweeg en keek vol bewondering naar Pieternele.

‘Weet ze iets van voedergewoonten, van boter maken?’

‘Reken maar.’

Jacobla kwam hijgend naar Roelof. ‘Mag ik terug naar mijn schapen, heer?’

‘Ga maar. Hob kan het nu wel alleen aan.’

‘Moet je die prammen zien.’

Roelof keek om. Twee monniken, prior Winant en broeder Symon, waren geluidloos genaderd, duidelijk in vervoering voor Pieternelles op en neer zwoegende boezem.

‘Jullie komen te laat voor de nonen,’ zei de hofmeester.

‘Laat ons nog enkele stonden genieten van deze miraculeuze schepping Gods, heer Roelof,’ zei broeder Symon. ‘Haar verblijf in de abdij zal helaas van korte duur zijn.’

‘Dat zien we nog wel.’

Prior Winant keek geïnteresseerd. ‘Horen we daar enig verzet tegen abt Gerard zijn lelijke-wijvenregel?’

‘Voor mij telt alleen haar bekwaamheid.’

‘En of u gelijk hebt, heer hofmeester. Wanneer vakkundigheid gepaard gaat met zulke goddelijke perfecties, zulke volmaakte proporties, zouden we de Heer vertoornen, ja zelfs beledigen door haar weg te sturen.’

Roelof bestudeerde de gluiperige prior Winant. Bij de verkiezing tot abt had de prior het onderspit moeten delven voor Gerard, en het was algemeen bekend dat hij elke kans te baat zou nemen om de abt een hak te zetten. Roelof zag een kans om Winant voor zijn kar te spannen. ‘Wanneer is het volgend kapittel?’

‘Overmorgen na de priemen.’

‘Dan weet je wat je te doen staat.’

‘Je kunt op ons rekenen,’ zei Winant. Na een laatste waarderende blik op Pieternelles rondingen haastte hij zich met broeder Symon terug naar de priorij.

De hofmeester keek hen tevreden na. Prior Winant en dispensier Symon konden heel wat gewicht in de schaal leggen als het erop aan kwam de abt tot andere inzichten te brengen.

Roelof bracht verslag uit bij abt Gerard. ‘De koeien zijn gered.’

‘Wie is die Pieternelle?’

‘De oudste dochter van boer Gram uit Ename.’

‘Ik wil haar morgen zien melken. Daarna wil ik haar ondervragen over haar kennis van het karnen, het verpakken van de boter, het voederen en verzorgen van de beesten.’

Prior Winant en broeder Symon verkondigden intussen in alle discretie het heuglijke nieuws over de aanstaande nieuwe koeienmeid. ’s Anderendaags, tussen de priemen en de tertsen, begaven twaalf van de dertien monniken zich in stoet naar de boerderij, samen met een bonte schare abdijpersoneel bestaande uit hovenier, molenaar, bakker, slager, smid, koetsier, brouwer, bottelier, huisarbeiders, bosarbeiders en stalknechten. Abt Gerard, duidelijk in zijn nopjes om in het openbaar zijn kennis en kunde te demonstreren, liep plechtstatig op kop. Hij zag de ruime belangstelling wellicht als een bewijs dat zijn strenge beleid vruchten afwierp.

Pieternelle was al bezig met melken toen de menigte naderde. Al gauw ontstond een geanimeerd geroezemoes onder de omstaanders.

‘Wat een wijf ...’

‘Jezus Christus.’

‘... die melkbussen ...’

‘Geloofd zij de Heer.’

‘... en die kont ...’

‘Moeder Maria Gods.’

Gerard draaide zich om, stak beide handen in de lucht en verzocht om stilte. Aandachtig volgde de menigte de kundige bewegingen van Pieternelle, hoe haar krachtige handen het witte goud met stevige stralen de emmer in spoten, haar voeten breed

in het gras, de kuiten gespannen, het pronte achterwerk gedrapeerd over de driepotige melkstoel die de koetsier bijna een oog had gekost. Zo vulde ze de ene emmer na de andere, onvermoeibaar de koeien verlossend van hun druipende uiers. Na het melken gaf ze elke koe een vriendelijke plets tegen de billen, waarna de beesten opgewekt de weide op draafden. Zijzelf strekte tussendoor de onderarmen tegen krampen, waarbij (o Heilige Drievuldigheid in de hemel) haar borsten maar niet uit dat groezelige décolleté wilden wippen. De verzamelde confraters slaakten bij het zien van deze wonderlijke op en neer deinende scheppingen Gods, deze overvloed aan paradijselijke heerlijkheden, een diepe zucht van wellustige adoratie. Hoe zouden ze in de nachtelijke uren nog nagenieten van dit verrukkelijke visioen, en bidden tot God en zijn engelen om niet in bekoring te komen om de hand aan zichzelf te slaan, wat bij de meesten schandelijk zou mislukken.

Toen ze aan de laatste koe begon, aarzelde Pieternele. Ze betastte langdurig de uier en de spenen.

Abt Gerard verloor zijn geduld. ‘Wat doet ze?’

Roelof ging naar Pieternele en kwam even later terug.

‘Ze heeft uierontsteking.’

‘Wie? De meid?’ riep een van de monniken, waarna de hele schare toeschouwers in lachen uitbarstte.

De abt keerde zich woedend om tot het weer stil werd. ‘Breng haar bij mij.’

Roelof wenkte Pieternele. Met gebogen hoofd schuifelde ze naderbij.

‘Waarom stop je?’ vroeg de abt.

‘De koe heeft uierontsteking, eerwaarde.’

‘Hoe weet je dat?’

‘De spenen zijn gezwollen, voelen heet, zijn rood. Ze heeft pijn.’

‘Wat ga je eraan doen?’

Pieternele friemelde nerveus aan haar voddige jurk. ‘Zalf van pepermunt en knoflook op smeren, eerwaarde.’

‘Wat weet je over de productie van boter?’

‘Heel wat, eerwaarde. De melk moet zo snel mogelijk naar een koele kelder worden gebracht om af te romen. Hoe koeler hoe beter. Na het verzuren en karnen wordt de boter verdeeld en ingepakt. Herfstboter brengt meer op dan meiboter. Eerwaarde.’

De monniken en werklieden aanhoorden Pieternelles woorden als waren het dropjes bloemenhoning. Abt Gerard daarentegen trok zijn neus op en bekeek Pieternele als was ze een mestkever die nodig moest worden platgetrapt. ‘Wat weet je van de voedergewoonten van de beesten?’

‘De dieren moeten steeds op hetzelfde tijdstip worden gevoederd, eerwaarde, net genoeg, anders worden ze ziek en is het voer verspild.’

Gerard wuifde met zijn hand ten teken dat ze mocht gaan. Hij richtte zich tot Roelof. ‘Ze komt er niet in.’

‘Waarom niet?’

‘Ze kent er niets van.’

‘Ze weet verdomme meer dan Gertruut.’

‘Ik blijf bij mijn standpunt. Zoek een ander. En stop met vloeken.’

Prior Winant en broeder Symon traden naar voor uit de menigte.

‘Met alle respect, vader Gerard, die meid lijkt de stiel toch behoorlijk in de ... vingers te hebben,’ betoogde Winant.

‘Dat vind ik ook,’ beaamde broeder Symon, bijgestaan door de anderen.

‘Durven jullie mijn oordeel in twijfel te trekken?’

‘Geenszins vader, maar dergelijke belangrijke aangelegenheid over de toekomst van onze boterhandel moet op zijn minst besproken worden in het kapittel.’

Een instemmend gemompel steeg op onder de monniken.

‘Het zal niets veranderen aan mijn beslissing,’ riep Gerard, en hij beende kwaad terug naar zijn vertrekken.

De volgende morgen ontspon zich tijdens de kapittelvergadering een levendige discussie waarbij alle monniken – behalve broeder Wolfert die op sterven lag in de ziekenzaal – de kundigheid prezen van de kandidaat-koeienmeid.

‘We moeten de kwaliteit van onze boter hooghouden,’ riep prior Winant vol geestdrift, ‘anders gaat de verkoop achteruit en zal de abdij van Elsegem onze klanten afpakken.’

‘Nog nooit zagen we iemand zo snel koeien melken,’ trad broeder Symon hem bij. ‘In Elsegem hebben ze een melker in dienst, maar Pieternelle doet het vele malen sneller dan hij.’

‘Ze weet alles over de verzorging van de koebeesten. Ze zag direct de uierontsteking en wist hoe ze moest behandeld worden.’

‘Ook van voederen heeft ze verstand. Op de boerderij van haar vader is nog nooit een koe gestorven door ziekte.’

Zo droeg elke monnik zijn steentje bij in het bewieroken van de deskundigheid van Pieternelle, terwijl de anatomische volmaaktheden waarmee deze wonderlijke vrouw door de Heer was uitgerust, handig werden doodgezwegen.

Uiteindelijk bezweek abt Gerard onder de druk en de lelijke-wijvenregel werd geschrapt uit de gewoonteboeken. Pieternelle mocht blijven.

Die nacht sloop hofmeester Roelof naar de koeienstal. Hij opende de deur en glipte naar binnen. Pieternelle lag stilletjes in het stro onder een deken. Toen ze hem zag, trok ze de deken weg en liet hem genieten van haar naakte heiligdommen. Hij deed zijn kleren uit, besteeg haar en fluisterde in haar oor: 'Ik zei toch dat het zou lukken.'

'O, heer hofmeester, ik heb geen moment getwijfeld.'

Kaas met mosterd

Elf uur in de morgen. Ik zweet als een rund. De dekens die de begeleider me drie dagen geleden toewierp toen ik hier aanmeerde, stinken naar wanhoop. Na een jaar kost en inwoon in de gevangenis ben ik door de reclassering in dit achterlijke opvangtehuis gedropt. Dik tegen mijn goesting want het gepeupel dat hier rondhangt is al even gestoord als het gespuis in de bak. Ik moet zo snel mogelijk weg uit dit mongolenland. Weg van dit stelletje walschijters dat denkt de mensheid tot betere inzichten te kunnen brengen. De mensheid is naar de gallemieze. Ik ook. Maar ik heb vooruitzichten. Ik wil meeuwen horen, de golfslag voelen, de oceaan proeven op het dek van een mammoet. Ik wil naar zee om de Chinezen die verantwoordelijk zijn voor deze hele klotezooi aan de haaien te voeren.

Ik moet van de begeleider naar het rattenkot om me in te schrijven op de lange omvaart. Zal ik doen. Volgende week. Volgende maand. Als het mij uitkomt. Ik wil eerst een paar mossels schrobben, iets wat ik gisteravond probeerde bij twee hitsige kantoorgrieten. Het werd een afknapper. Zolang ze konden zuipen op mijn kosten ging alles goed, maar toen ik voorstelde om naar een achterafkamertje te gaan om hen een beurt te geven kreeg ik tegenwind. De rosse verkocht me zelfs een oplawaai, een magere buit na een jaar zonder wijf.

Ik draai me om. Die schlemiel van een begeleider klopt op de deur en roept of ik eindelijk wil opstaan, dat het bijna middag is. Dat het mijn beurt is om het eten te bereiden. Wat een idioot. Elke dag moet een andere bewoner de piepers schillen en het vlees bakken voor de ganse keet. Ben ik soms een koksmaat? Waarvoor wordt die begeleider betaald? Een sociaal werker van niets is het, alleen goed om anderen te commanderen. Mijn beurt of niet, ze kunnen de boom in. Ik ga achter friet.

Ik sta op, kijk in de spiegel en schrik van mijn knoestige kop. Pas dertig en ik lijk zestig. Diepe groeven van het werk in weer en wind op het zoute dek van mammoettankers doorploegen mijn ooit zo capabele tronie. Littekens, bleek als onderhuidse larven, getuigen van mijn roemruchte knokpartijen. Ik ben blij geen driehonderd jaar eerder te zijn geboren. Toen matrozen op zeilschepen met moeite de dertig haalden omdat ze ofwel reteziek werden en zich dood scheten, ofwel aan flarden werden geschoten door Spanjaarden, Hollanders en ander crapuul.

Ik gooi water in mijn gezicht, poets mijn tanden en trek de kleffe kleren aan waar ik al een week in rondloop. Beneden staat de begeleider – Hendrik heet de ellendeling – me op te wachten.

‘Viggo, jouw beurt om te koken.’

‘Ik eet friet.’

‘Dat is niet de afspraak. Alles staat klaar in de keuken. Jules wil je helpen.’

‘Als hij zo graag wil helpen, dat hij het zelf doet.’

Jules, een beste ouwe knakker, zo grijs als een bosduif, met hooguit vijf tanden in zijn smikkel, leeft sinds mensenheugenis afwisselend op straat en in de landloperskolonie van Wortel. Hij verblijft hier zes maanden en dat is voor hem zowat het meest normale leven in dertig jaar. Bij herrie in de barak slaat hij in paniek, vliegt naar boven om zijn schamele spullen bijeen te

rapen en rent de straat op. Gisteren had ik met Flynn – die eigenlijk Philip heet maar door zijn kornuiten Flynn wordt genoemd – een ruzie voorgewend waarbij we dreigden elkaar dood te slaan. Jules liep huilend naar buiten. Hendrik, de begeleider, erachteraan. Flynn en ik in een deuk.

Ik trek de voordeur open en ga op zoek naar een frietkot. Ik kijk in mijn portefeuille. Kut! Al mijn geld is op aan die twee kantoorloeries van gisteravond. Ik keer terug en ga naar Hendrik die ondertussen in zijn kantoor een kasboek zit in te vullen. Net waar ik de paljas hebben wil.

‘Ik heb kluiten nodig.’

Hij kijkt of ik Arabisch spreek.

‘Ping-ping.’

‘Viggo, toen je hier aankwam kreeg je zakgeld voor een hele week.’

‘Zakgeld? Ben jij mijn ouweheer soms?’

‘Wat is het probleem?’

‘Ik heb geen rooie duit meer.’

‘Dan zal je moeten wachten ...’

‘Hallo! Het is op.’

‘... tot volgende week.’

‘Een hele week zonder poen? *No way.*’

‘Zo is het.’

Ik bal mijn vuisten. ‘Zie je deze? Geef me geld of ze komen jouw kant op.’

Hij staat op – hij is een kop groter dan mij – en zegt: ‘Viggo, je kan proberen mij te slaan, en het zal je wellicht lukken ook, maar de regels zijn voor iedereen gelijk.’

‘Wat kunnen mij jouw regels schelen. Regels zijn voor de wijven. Ik wil geld. Nu!’

‘Sorry, Viggo. Maak nu gewoon het middagmaal klaar en eet hier. Veel goedkoper en gezonder dan frieten.’

‘Wie bepaalt hoeveel geld ik krijg?’

‘We hebben het samen vastgelegd in het bewonerscontract dat je hebt ondertekend.’

‘Weet ik veel wat erin staat, ik kan niet lezen.’ Dat is gelogen, ik gebruik die truc om de stomme onschuld te spelen. Kunnen ze me achteraf nergens op pakken.

‘Viggo, ik las het je voor en je stemde ermee in.’

Verdomme, da’s waar. Mijn vlieger gaat niet op. Mijn handen jeuken om de hansworst op zijn bek te slaan, maar ik houd me in. Ik wil niet opnieuw de kast in. Ik verlaat zijn kantoor en sla de deur dicht. De bedrieger blijft altijd ijzig kalm hoewel ik al enkele keren dreigde mijn vuisten te gebruiken. Een beetje dreigen kan nooit kwaad. Ik zag dat hij elke keer bleek wegtrok. Van woede? Van schrik? Wat kan het me schelen. Die kerel moet uit mijn vaarwater blijven. Ik schuifel naar de keuken waar Jules intussen de piepers staat te schillen. ‘Ben jij het keukenhulpje vandaag?’ vraag ik.

‘Je hoeft me niet steeds te beschimpen. Ik wil alleen maar helpen.’

‘Wat eten we?’

‘Stoverij.’

‘Haha. Daar heb ik het perfecte recept voor.’

‘O ja?’

‘Van mijn tante Betsy.’

‘Een druktemaker ben je.’

Tante Betsy, bij wie ik mijn jeugd doorbracht, had me geleerd hoe ik stoverij moest klaarmaken. Mijn vader, de schurftige hond, was blijven plakken bij een Chinees scharminkel in Hongkong,

waarna mijn moeder van verdriet kanker kreeg en vroegtijdig de pijp uitging.

‘Wat heb je nodig?’ vraagt Jules.

‘Stoofvlees natuurlijk, boter, tijm, laurier, mosterd, kruidnagel, wit brood, bruin bier en rode confituur.’

Zijn bek valt open. Nog eentje die me bekijkt alsof ik Arabisch spreek. ‘Confituur? In stoverij?’

‘Tuurlijk. En durf tante Betsy haar kookkunsten niet in twijfel trekken of ik ram de rest van je rotte tanden ook uit je bek. Opzij ouwe duiker, trek je gat in want die keuken is nog te klein om een nest mieren te voeren.’

‘We hebben geen bruin bier.’

‘Haal het dan. Zonder bier krijg je stoofkarton.’

Jules sloft met tegenzin naar de begeleider waar ik hem om geld hoor vragen voor de kruidenier in de buurt. Ik haal de snelkookpan van onder het aanrecht en schraap alle ingrediënten bij elkaar tot Jules een kwartier later verschijnt met zes flessen dubbele Leffe. Ik ontkurk er eentje en spoel hem in één keer door. ‘Fantastisch biertje, Jules. Ook eentje?’

‘Nee. Als ik begin kan ik niet stoppen.’

Ik bruin het vlees, doe er de kruiden bij, gooi er enkele boterhammen met mosterd en confituur bovenop en tot slot twee Leffes. Tijdens het half uur in de snelkoker drink ik de rest uit. Verdomd goed biertje.

Na het eten ben ik tevreden. De anderen, Hendrik inbegrepen, zeggen dat ze nog nooit zo’n lekkere stoverij hebben gegeten. Kan niet missen met al dat bier.

Mijn tevredenheid slaat om in chagrijn als Hendrik me opdraagt om ook de afwas te doen. Het gejack van die kerel werkt me danig op de heupen. Mijn knuisten jeuken om zijn façade bij te timmeren.

Ik haal enkele muziekcassettes, gooi ze in de huisrecorder en draai het volume in de hoogste stand. Als ik stom wijvenwerk moet doen, dan maar met stevige wijvenmuziek van Alison Moyet en Eurythmics. Anny Lennox is een bitch naar mijn hart.

Some of them want to abuse you.

Op en top een Zweedse look als mijn moeder, mysterieus als een Walkure met oorlogsneigingen.

Some of them want to be abused.

Na de afwas ga ik naar Flynn om hem geld af te troggelen. De smeerlap heeft een joekel van een muziekinstallatie van Pioneer op zijn kamer. Ik vraag waar ie vandaan komt. Hij grijnst stompzinig. Ik denk er het mijne van. Hij geeft me vijfhonderd frank en laat me een handtekening zetten in een notitieboekje.

‘Nooit geweten dat inbrekers zulke mierenneukers waren.’

‘Het is dat of niks. Zin in een klus vanavond?’

‘Een job?’

‘Zoiets.’

‘Ik zoek zelf wel een job.’

De leperd wil me voor zijn kar spannen om inbraken te plegen. Mij niet gezien. Hij is blijkbaar de snelle jongen met de vluchtauto, een opgefokte Manta, loopt tegen iedereen te snoeven dat hij rallyrijder is. Ik geloof er niets van, een opschepper is het.

‘Tegen het eind van de maand wil ik die vijfhonderd terug,’ zegt hij.

‘Komt in orde.’

Hij kan er dik naar fluiten.

‘Viggo, telefoon,’ roept Hendrik onderaan de trap.

Ik stuif naar beneden.

‘Hallo?’

‘Viggo?’

‘Tante Betsy?’

‘Je bent al drie dagen vrij en je kwam nog niet eens langs.’

‘Hoe geraak ik in Diest, tante? Ik heb geen geld.’

‘Wat spijtig. Je nichtje Anja verwacht je morgen op haar verjaardagsfeestje. Ze wordt negentien.’

‘Negentien? Ik wil graag komen, tantje, maar dan moet ik dringend op zoek naar een taxi. Ik laat iets weten.’

‘Het lukt je vast. We verwachten je tegen achten.’

Tante Betsy baat een herberg uit. Haar dochter, Anja, een echte schat, heb ik jaren niet gezien. Ik moet er koste wat kost naartoe. Tante zou het me nooit vergeven als ik wegbleef, en Anja nog minder.

Ik trek naar boven bij Flynn en vraag of hij mij naar Diest kan rijden.

‘Akkoord maar dat kost nog eens tweehonderd.’

‘Verdomde gortenteller.’

‘Het is dat of ...’

‘Ja ja, oké.’

Dat is even snel opgelost. Ik trek de stad in met mijn vijfhonderd frank. Ik strooide iets te kwistig met het zoutvat in de stoverij en moet dringend pinten tanken. Ik gooi een bom geld in de bingokast en tegen het einde van de dag zit ik weer zonder pegels. ‘s Avonds loop ik langs de oevers van de Dijle. Water heeft een magische aantrekkingskracht op mij en ik smacht naar de open zee.

De Dijle stinkt.

Met m’n kop in de grond loop ik naar het opvanghuis. Voor de deur staat een flikkenkar. Heb ik iets mispeuterd? Nee toch? Verdomme. Die rosse van gisteravond is naar de smerissen gestapt. Wat een serpent.

Ik glip door de voordeur en wil de trap op, maar Hendrik roept me vanuit de woonkamer. Aan tafel zitten twee mannen met op hun voorhoofd *Rijkswacht* gegrift.

‘Meneer Lindberg, we willen je graag enkele vragen stellen.’

Ik ga naast Hendrik zitten en zet mijn onschuldige tronie op, een hele opgave met al die krassen in mijn kop.

‘Heb je onlangs contact gehad met Philip Böhrmann?’

‘Ken ik niet.’

‘Flynn’ zegt Hendrik.

‘Ah, die ja, deze namiddag nog.’

‘Wat besprak je met hem?’

‘Ik luisde hem geld af.’

‘Waarvoor?’

‘Pinten.’

‘Weet je iets van een klus?’

‘*Nope*, ik ben zeeman en zoek werk op een schip.’

‘Hij is hier pas drie dagen’ zegt Hendrik, ‘hij weet nergens van.’

‘Wat heb je afgesproken met hem?’

‘Niets.’

‘Hij zei dat hij je morgen naar Diest moest brengen.’

‘Klopt. Ik vroeg hem een lift naar tante Betsy.’

‘Om onderweg een muziekzaak te beroven?’

Ik spring recht en sla met mijn vlakke hand op tafel. ‘Geen sprake van, verdomme!’

‘Ik kan het bevestigen’ zegt Hendrik, ‘zijn tante belde hem vandaag.’

‘Blijf nou kalm oké.’

De twee flikken zitten enige tijd te fluisteren en dan zegt de ene: ‘Je kan beschikken.’

Verdomde lorejassen. Een eerbaar mens tot het uiterste drijven. Als ze zijn opgerot vraag ik aan Hendrik wat er loos is.

‘Philip is gearresteerd. Hij werd met drie kompanen op heterdaad betrapt bij het beroven van een elektrozaak.’

‘Wat een rund. Verdomd nog aan toe. Hoe moet ik nou naar tante Betsy morgenavond?’

Hendrik trekt zijn schouders op.

Ik kruip in bed en pijnig mijn hersenen. Zeer tegen mijn zin zie ik uiteindelijk maar één oplossing.

’s Morgens spring ik uitzonderlijk vroeg uit bed zodat ik met de anderen aan het ontbijt zit.

‘Kan ik je straks spreken?’ vraag ik aan Hendrik.

‘Geen probleem.’

De kerel maakt gewoon nergens een probleem van. Blijkbaar leren sociale werkers om altijd kalm te blijven tegen karonje als ik. Niets voor mij, kalm blijven. Ik gebruik liever doorslaande argumenten. Ik zet mijn vriendelijkste bakkes op en ga naar zijn kantoor. ‘Kan jij me vanavond een lift geven?’

‘Met mijn wagen?’

‘Nee, met een roeiboot.’

‘Naar dat verjaardagsfeestje?’

‘Ja.’

‘In Diest?’

‘Ja.’

‘Wanneer?’

‘Tegen achten.’

‘Nee.’

‘Hoezo nee?’

‘Wie betaalt mijn benzine?’

‘Ik.’

‘Waarmee? Bierdopjes?’

‘Komaan kerel, stop met zeiken. Als ik werk heb, betaal ik alles terug.’

‘Hoe dacht je terug thuis te geraken?’

Zeg nou godverdomme ‘geen probleem’ zoals je altijd zegt, stomme aap. ‘Moet ik nog uitvogelen.’

‘Je wil bij je tante logeren.’

‘Ben je soms helderziend?’

‘Je moet hier minstens drie maanden verblijven, tenzij je werk vindt op zee.’

‘Ja man, ik zoek wel een job.’

‘Mooi. Laat me weten als het zover is.’

Wat een sukkel. Anders maakt hij nergens problemen van en nu zit hij zo te melken.

‘Wil je er echt niet over nadenken?’

‘Misschien, als je wat beter je best doet.’

‘Doe ik. Echt waar. Ik zweer het. Op het graf van mijn moeder.’

‘Vraag het me vanmiddag nog eens.’

Ik ga naar boven en bijt de hele voormiddag de nagels van mijn fikken terwijl ik de popmagazines van Flynn doorblader. Ik zoek het notitieboekje en scheur het blad met mijn handtekening eruit. Vijfhonderd frank verdiend, netjes opgelost.

Jules staat alweer aan de kookpot als ik ’s middags voorbij de keuken loop. Ik ga naar Hendrik. ‘En? Weet je al iets?’

‘Ga zitten.’

‘Wat nu weer?’ Ik krijg zin om een *scarfaceke* te doen met die gast. Met de boomzaag dwars door zijn elleboog, verdomme.

‘Ik breng je deze avond naar Diest, maar om middernacht breng ik je persoonlijk terug.’

‘Hé kerel, de max!’

‘Ik wil wel iets in de plaats.’

‘Wat?’

‘Geen gezeur meer over de huisregels en volgende week ga je naar Antwerpen om werk te zoeken.’

‘Komt in orde maat!’ Ik wil hem een high five geven maar de idioot trekt zich achteruit alsof hij een muilpeer verwacht. De leeghoofdigheid van die gast is erger dan die van een aap met één hersencel. Ik laat mijn hand zakken.

Tevreden verlaat ik zijn kantoor. Heb ik dat even mooi geflikt. Ik slof naar boven achter verse kleren. Daarna ga ik naar de brandweer om een douche te nemen. Ik keer terug en luister naar muziek tot aan het avondeten.

Ik ben alleen met Hendrik. Hij eet kaas met dikke klodders mosterd. Walgelijk. Daarna vertrekken we in zijn bespottelijke nichtenbak naar tante Betsy. Ik keek ernaar uit om in Flynn’s Manta naar Diest te scheuren en nu zit ik in een grijze Ford *fucking* Fiesta die voor geen hol vooruitgaat, naast een muggenzifter die in staat is om een dood paard aan een boom te binden.

‘Geef toch gas, kerel.’

‘We komen heus wel op tijd.’

Hoe rustiger hij blijft, hoe meer ik mijn kas opvreet. ‘Wat is het plan?’

‘Welk plan?’

‘Nadat je me hebt afgeleverd.’

‘Meegaan naar binnen.’

‘Vergeet het, je bent niet uitgenodigd.’

‘Het is een café.’

‘Het is een verjaardagsfeest.’ Heb ik hem daar zuiver.

Hij trommelt met de vingers op het stuur. ‘Heb je een cadeau voor je nichtje?’

Verdomme dat ben ik vergeten. Straks sta ik als een klojo met lege handen voor Anja. ‘Nee.’

‘Bloemen?’

‘Nee, verdomme. Je weet toch dat ik geen kluiten heb.’

‘Ik heb bloemen.’

‘Meen je dat?’

‘Ik meen alles wat ik zeg.’

‘Waar zijn ze?’

‘In de kofferbak.’

‘Mag ik ze kopen?’

‘Laat me raden. Met bierdopjes?’

Ik geef een klap op het dashboard.

Na een tijd zegt hij: ‘Oké. Je mag ze hebben.’

‘De bloemen? Voor mij? Voor Anja?’

‘Voor wie anders?’

‘Ik betaal ze zeker terug.’

‘Ja, ja. Als je werk hebt. In elk geval ga ik mee naar binnen en om middernacht keren we terug.’

De schoft heeft me bij de ballen. Ik vertrouw het zaakje niet. Wie koopt nu bloemen voor een tyfuslijer als ik? ‘Hoe moet ik je voorstellen? Als mijn nieuwe vriend? Straks denken ze dat ik flikker ben geworden in de bak.’

‘Zeg maar dat ik een ouwe gabber ben van de koopvaardij.’

‘Geloven ze nooit. Heb je jezelf al eens goed bekeken? Brilsmurfen zijn trouwens niet toegelaten op koopvaardischepen.’

‘Verzin dan iets anders.’

Lul.

Ik toon Hendrik waar hij moet parkeren. Hij haalt de ruiker bloemen uit de koffer en het moet gezegd, het is een prachtexemplaar.

‘Die heeft zeker een smak geld gekost.’

‘Je hebt geen idee.’

‘Waar heb ik dit aan verdiend?’

‘Nergens aan.’

Hij moet nou niet direct denken dat ik naar zijn pijpen ga dansen voor een struik bloemen. Ik trek de cafédeur open en meteen begint het gejoel. Een paar rukkers waarmee ik vroeger pinten ging zuipen en mukkels versieren, springen rond mijn nek.

‘Viggo verdorie, van onder welke steen kom jij gekropen?’

‘Ik zat in de bak joch, hebben ze je niets verteld?’

Na het nodige heen en weer getrek, hoor ik achter het rapaille de rauwe stem van tante Betsy.

‘Uit de weg, gespuis, laat me door! Waar is mijn kleine Viggo!’

Tante is weinig groter dan een chimpansee maar als ze haar schuurpapieren keel openzet vliegt iedereen opzij. Met rode ogen, een zelf gedraaide sigaret in een mondhoek, komt ze naar me toe en grijpt me vast. Ik til haar op voor een knuffel die haar bijna het leven kost, zo hard knijp ik in haar tengere lijf.

‘Viggootje, hoe zie je eruit. Je bent helemaal verpieterd. Kreeg je wel eten in de cel?’

Ze schrobt over mijn kop alsof ik tien ben. Die zoetwaterluitenant van een begeleider staat te grijnzen. Ik krijg weer zin om mijn vuisten in zijn kop te rammen.

‘Herken je deze nog?’ vraagt tante, en ze haalt een beeldschone griet van achter de tapkast.

Ik snak naar adem. Anja. Wat een prachtig jonkie is ze geworden. De laatste keer dat ik haar zag miste ze nog twee

melktanden, en nu staat ze daar, goed voorzien van oren en poten, een voorstevan met twee flinke koplampen, te kijken met grote donkere ogen die de meest hardvochtige schobbejak van zijn sokken kan blazen.

Ik geef haar, godbetert, helemaal van mijn melk, een hand.

‘Zo stijf, neefje?’ vraagt ze met een diepe Marilyn Monroe-stem. ‘Kom hier en geef me ook zo’n pakkerd als tante Betsy, maar breek me niet in tweeën met die grijptangen van jou.’

Ik omhels haar zacht. Ze lijkt inderdaad nogal broos.

‘Gelukkige verjaardag,’ zeg ik, en geef haar drie smakkerds.

‘Voor wie zijn deze? Je meisje?’

Ik kijk stompzinnig naar de krop bloemen in mijn hand. ‘Wat een halve zool ben ik toch. Voor jou natuurlijk.’

‘Wat prachtig! Zoiets mooi heb ik nog nooit gezien. Koos jij die speciaal voor mij?’

Ik kijk naar Hendrik. De klootzak trekt zijn wenkbrauwen op. ‘Natuurlijk. Voor wie anders?’

‘Kom, vertel eens wat je zoal hebt uitgespookt.’

Anja leidt me naar een lange tafel waar nog vrienden en familieleden zitten. Ik vraag Hendrik om erbij te komen. Het is het minste wat ik kan doen voor de femelaar. Anja snijdt de taart en geeft iedereen een stuk.

‘Ga je nog vertellen wie jouw metgezel is?’ vraagt ze.

‘Een ouwe vriend, hij wilde me persé naar hier brengen. Geen idee waarom.’

‘Wat lief!’ Ze geeft Hendrik een hand. De pias lijkt me veel te ferm in zijn nopjes. Als hij met zijn poten aan Anja zit, haal ik de boomzaag boven.

‘Zeg Viggo, waarvoor heb je nou precies gezeten?’ vraagt oom Fons.

‘Fons, zwijg erover,’ roept tante Betsy.

‘Ja Viggo vertel op,’ zegt Hendrik.

Ik maak platvis van die gast, ik zweer het. Anja en de anderen vallen hem bij, zodat ik genoodzaakt ben om de frats die me een jaar cel heeft gekost in het lang en het breed te vertellen.

‘We kwamen terug uit Hongkong met een schip vol containers. De sleepboten hadden ons een heel eind de Schelde op getrokken, toen die Maleisiërs waarmee ik al weken zat opgescheept, me vol tankten met whisky. Een van die rijstvreters moet er een poedertje in hebben gedaan want het volgende moment stond ik in mijn blote flikker op de boeg van het schip met de armen open gelijk een *fucking* Jezus *Psycho killer* van Talking Heads te brullen. Die kerels op de sleepboten hadden het grootste plezier en legden alles vast met een camera. Tot de havenpolitie verscheen en me met zes man te lijf ging. Ik verweerde me als een duivel en mepte er zelfs eentje in het ziekenhuis. Tot een van die gluiperds een matrak in mijn nek sloeg en alles zwart werd voor mijn ogen.

Ik lag twee dagen voor pampus. Toen ik bij mijn positieven kwam, kreeg ik een hele lijst beschuldigingen naar mijn kop: openbare zedenschennis, smaad en geweld tegen de politie, de hele mikmak. De foto’s van dat sleepbootgespuis stonden in alle kranten. Het hele land stond in bewondering voor mijn kroonjuwelen.’

Het hele café ligt in een stuip van het lachen, ook Hendrik.

Ik sta op en haal de pitjesbak vanachter de toog. ‘Komaan, tijd voor de blokken.’

Ik vraag Hendrik of hij meespeelt en de ploert zegt toch wel van ja zeker. Leerden ze dat ook op die sociale school van hem?

Samen met tante Betsy, oom Fons, neef Frank, Anja en Hendrik gaan we aan de slag. Al snel verlies ik het eerste spel en

moet ik de rest trakteren. Ik vraag tante om het op de pof te zetten. Ik en Hendrik drinken Duvel, de anderen pintjes.

Naarmate de rondjes elkaar opvolgen, zie ik almaar waziger. Hendrik, de zakkenwasser, gooit de ene *soixante-neuf* na de andere. Ondertussen hijst hij Duvel alsof het kraantjeswater is. Ik krijg allengs wat sympathie voor de schoft. Anja vindt hem ook geschikt. Ze streelt stiekem zijn handen.

Na acht rondjes stoppen we ermee. Ik laveer naar de koer, waggelend als een lichtmatroos op het dek van een driemaster in een orkaan. Bij mijn terugkeer zie ik Hendrik geniepig staan konkelfoezen met Anja. Hij tikt op zijn uurwerk. Ik kijk naar de caféklok. Middernacht. Hij oogt nog even fris als toen we binnenkwamen. Na acht Duvels. Hoe doet die kerel dat?

Ik neem afscheid en strompel achter hem aan naar buiten.

‘Draag goed zorg voor hem,’ roept tante Betsy ons na. Ze is niet van gisteren en zou intussen wel weten wie hij is.

‘Gaat het?’ vraagt hij.

‘Voor geen hol.’

Op dezelfde nuchtere manier als tijdens de heenreis tuft hij terug naar het opvanghuis. De weg slingert heen en weer als een roetsjbaan. Ik word kotsmisselijk. ‘Je ziet Anja wel zitten, he.’

‘Het is een fijne meid.’

‘Durf ze één haar te krenken en ik zaag met een botte boomzaag de armen van je lijf.’

‘Begrijp ik.’

‘Daarna je benen.’

‘Auwch.’

‘Daarna gooi ik alles in de Dijle.’

‘Waar anders.’

‘Aan een anker van duizend kilo.’

‘Minstens.’

‘Kan je in het water liggen rotten tussen de ratten.’

‘De Dijle stinkt.’

‘Dat je het maar weet.’

Het begint te regenen en hij gaat nog trager rijden. ‘Wat is je geheim?’ vraag ik.

‘Geheim?’

‘Dat je niet strontlazarus bent. Je zit de hele avond Duvels te hijsen en je lijkt nog steeds broodnuchter.’

‘Kaas met mosterd,’ zegt hij.

Ik moet kotsen.

Rozen voor Sakina

De pittoreske fermette aan het doodlopende einde van de Oudstrijderslaan waar Ruben sinds zijn geboorte woonde, samen met zijn moeder Hilda, straalde een en al gezelligheid uit. Meer dan eens bleven wandelaars er staan om vol bewondering te kijken naar het rotstuintje met azalea's, het prieeltje met klimrozen, het perfect getrimde gazon, de perkjes met rododendrons, de vijver met het granieten tempeltje dat leek weggeplukt uit een Japans heldensprookje. Ruben onderhield de tuin, snoeide de rozen, maaide het gras, verwijderde uitgebloeide planten. Hij was boekhouder in de tapijtenfabriek aan het andere eind van de stad. Hij hield van getallen. Ze gaven hem een veilig gevoel. Ze klopten altijd. Zijn baas was tevreden. Actief is passief, debet is credit. Simpel. De balans was in evenwicht. Net als zijn eenvoudige leven.

Hij maakte zich klaar voor zijn dagelijkse ochtendwandeling met zijn driejarige dobermann Abby. In het verlengde van de Oudstrijderslaan liep een wandelroute, aangelegd op een oude spoorwegbedding, dwars door landerijen, bosjes en weilanden, zijn geliefde habitat. Bij zijn vertrek moest hij zijn volle kracht gebruiken om Abby de baas te blijven. Eenmaal op het pad werd ze rustiger en kon hij haar een stuk vrijheid geven aan de tien meter lange oprolriem. Haar helemaal loslaten deed hij nooit, dat vond hij onverantwoord. Hij bleef staan voor de pancarte met

foto's van mijnwerkers en uitleg over de teloorgegangene spoorlijn. Hij vroeg zich al jaren af welke kant de laatste trein was gereden, wie de laatste reizigers waren geweest, wat de conducteur tegen hen had gezegd die laatste rit. Was de man blij geweest te zijn verlost van de eentonige trein waarop hij zijn hele spoorwegleven heen en weer had geboemeld? Of was het hem zwaar gevallen? En wat was er met de mijnwerkers gebeurd?

Tijdens de week was het kalm op het pad. Ruben genoot van de harmonie die er heerste, het gezang van een botvink, het geklepper van een specht, het gestoei van over elkaar buitelende eekhoorns die als een wervelwind een boomstam oprenden en verdwenen in het gebladerte.

Op zondag veranderde het wandelpad in een heksenketel: scheldende paartjes met luidruchtige kinderen, norse wandelaars met slecht opgevoede honden, dampige joggers in gevecht met buik- en billenvet. De mountainbikers waren de ergste. In een hels tempo, besmeurd met modder, raasden ze over het pad, met niets of niemand rekening houdend dan met zichzelf, de conditie, de kuit. Een fietsbel was niet voorzien op hun peperdure Giants en Scotts. Ruben hoorde hen meestal pas als ze vlakbij waren. Dan moest hij wegspringen en de hondenlijn inhalen of er gebeurden ongelukken.

Abby gromde en beet naar de modderduivels. Dan vloekten ze en schreeuwden: 'kutbeest' of 'rothond', waarop Ruben terugriep: 'Zal ik ze eens loslaten?'

De laatste tijd waren er vaak vreemdelingen op het pad. Ze spraken Arabisch. Tenminste dat dacht hij omdat hun woorden erg oosters klonken. Hij zocht geen contact met hen. 'Er zijn al genoeg werkloze vreemden, ze moesten ze allemaal terugsturen vanwaar ze komen,' zei zijn moeder. Hijzelf had geen mening, als de vreemden hem met rust lieten was hij tevreden.

Na een paar honderd meter kwam hij vier moslimvrouwen tegen, al kwebbelen en al giechelen in hun vreemde taaltje. Die zijn blij dat ze van hun vent alleen buiten mogen, dacht hij. Bij het kruisen zwegen ze. De oudste keek streng en bleef ver uit de buurt van Abby. De jongste had amandelvormige ogen als die van Jasmine uit de tekenfilm Aladin. Ze droeg een zwarte donsjas, gele sneakers en een witte Pansy Face muts. Wat een combinatie, dacht hij. Hij wilde best een gesprek met hen aanknopen, maar hij sprak geen Frans en al helemaal geen Arabisch. Hij glimlachte bij de gedachte aan het dovemansgesprek dat ze zouden voeren.

Bij thuiskomst vertelde hij erover aan zijn moeder.

‘Pas ervan op,’ zei ze, ‘zie maar dat ze geen bomvesten dragen.’

Hij dacht er het zijne van. Zo gevaarlijk zagen ze er nu ook weer niet uit. Hij vroeg zich af hoe moslims elkaar begroetten. Na zijn dagtaak zocht hij het op. Hij vond het antwoord op internet.

De volgende dag waren de vier moslimvrouwen er opnieuw. Een van hen knikte vriendelijk en zei: ‘*Bonjour*’. Verbaasd door dit hoffelijke gebaar, antwoordde hij met een glimlach: ‘*Shalom*.’

De vrouwen bleven prompt staan. De oudste bekeek hem alsof ze oog in oog stond met de vleesgeworden Beëlzebub. Pansy Face glimlachte schalks en de twee anderen zetten een uitgestreken gezicht op. Wat was er mis? Wat had hij ook alweer gezegd? Met groeiende verbijstering beseftte hij het Joodse woord te hebben gebruikt in plaats van het Arabische. Joden en moslims waren geen beste maatjes, wist hij. Het schaamrood steeg hem naar het hoofd. Beduusd maakte hij zich uit de voeten.

‘Onnozelaar’ riep zijn moeder, ‘morgen komen hun mannen mee en krijg je een pak rammel.’

‘s Anderendaags bleef hij thuis. Hij werd ongemakkelijk als hij terugdacht aan de bok die hij had geschoten. Maar met Abby

viel geen land te bezeilen en de dag daarop vertrok hij rond hetzelfde uur als altijd voor zijn ochtendwandeling. Hij vroeg zich af of de vrouwen thuis hadden verteld dat ze werden beledigd door een jood met een zwarte hond. Straks wachtten hun mannen hem op om hem te stenigen met blokken beton van de oude spoorwegbedding, of te onthoofden met een kromzwaard. Hij wreef over zijn nek en hoopte dat Abby hem zou verdedigen.

Het was rustig op het pad. Uit schrik voor al te strijdlustige Arabieren zette hij er stevig de pas in. Hij was al een eind op de terugweg toen hij in de verte een witte muts zag naderen. Hij wilde zich verbergen maar kon geen kant op door het dichte struikgewas met stekelige braamstruiken langs weerszijden van het pad.

‘Goeiemorgen,’ zei ze.

Verbaasd omdat ze Nederlands sprak, zei hij ook goeiemorgen.

‘Geen *shalom* vandaag?’

Weer dat ondeugende lachje. Hij kon wel in een konijnenpijp kruipen van gêne. ‘Sorry hoor.’

‘Ik heb al erger gehoord.’

Haar oriëntaalse ogen en melodieuze stem gaven hem een prettig gevoel. ‘Die oudere dame kon me wel stenigen.’

‘Tja, tante haar gevoel voor humor bleef achter in Tunis.’

‘Je bent niet beledigd?’

‘Met een keppeltje op je hoofd had ik je zeker een kopje kleiner gemaakt.’

Hij voelde zich een sul.

Ze lachte.

Hij herademde.

De vrouw was helemaal niet bang van Abby en mocht zelfs over haar kop aaien. Dat verwonderde hem want Abby kon behoorlijk pissig worden over vreemde handen op haar kop.

‘Je bent alleen vandaag,’ zei hij, waarop hij alweer een blos voelde om deze hoogst evidente vaststelling.

‘Klopt, mijn nichtjes hadden geen zin in wandelen.’

‘Woon je in de buurt?’

‘Ik verblijf hier tijdelijk. Ik woon in Brussel.’

Nog eentje zonder werk, dacht hij, zich de woorden van zijn moeder herinnerend. Meer uit beleefdheid dan uit interesse, vroeg hij: ‘Wat doe je voor de kost?’

‘Ik ben geschiedkundige, verbonden aan de Algemene Afvaardiging van de regering bij de Europese Unie. Jij?’

‘Boekhouder in een tapijtenfabriek.’

Hij had meteen spijt van zijn laatzinnig giswerk. Hij moest wat minder luisteren naar moeders achterhaalde opvattingen. Om het voor zichzelf goed te praten vroeg hij: ‘Hou je van wandelen?’

‘Absoluut. Het is hier zalig. Ik voel me elke dag in vakantiestemming. De natuur, de stilte, de frisse lucht, wat een contrast met de hoofdstad.’

Abby sleurde aan de leiband om naar huis te gaan. ‘Tot ziens dan maar.’

‘Doei.’

Hij was verrukt over het korte gesprek met de vrouw. Ze moest wel erg intelligent zijn met zo’n job. En knap was ze ook, hoewel haar outfit beter kon.

Hij vertelde niets aan zijn moeder. Ze moest geen slechte gedachten krijgen.

Op zaterdag hield hij vanuit de keuken de straat in de gaten. Toen hij de vrouw zag naderen, deed hij Abby de riem om en

vertrok. Bij het begin van het pad bleef hij treuzelen aan de pancarte tot ze dichterbij kwam.

‘Goeiemorgen,’ zei hij.

‘Hey. Goeiemorgen, dat is ook toevallig.’

Hij vroeg zich af of ze zijn trucje had doorzien.

Haar parfum rook duur. Ze krieuwelde Abby onder de kin. Hij keek vergenoegd toe hoe het klikte tussen die twee. ‘Wandelen we samen verder?’ vroeg hij, met een speelse flair.

‘Graag.’

Hij vierde de lijn. Abby stoof vooruit. Er viel een stilte. En nu, dacht hij, wat vertel ik in godsnaam. Ze is zoveel intelligenter dan mij, met die Europese job van haar. Straks verkoop ik opnieuw onzin.

‘Hoe heet je?’ vroeg hij uiteindelijk.

‘Sakina.’

‘Ruben ... De Vos.’

‘Sakina Ahmad Eldo...,’ de rest ontging hem.

Ze herhaalde maar hij bleef fronsen.

‘Zeg maar Sakina.’

Een verbaasde fazanthaan kruiste hun pad.

‘Wat mooi,’ fluisterde ze.

Hij vertelde over de bosdieren, de vogels, het plattelandsleven, het weer dat erg fris was voor de tijd van het jaar. Ze luisterde geboeid. Hij toonde haar de overblijfselen van de oude spoorweg, een verlaten wachthuisje, een holletje van een specht hoog in een boom, de nestkastjes en bijenhotelletjes van Natuurpunt.

‘Ik heb nog nooit gehoord van een bijenhotel,’ zei ze.

‘Solitaire bijen overwinteren erin en leggen er hun eitjes zodat de nieuwe bijen de landbouwgewassen kunnen bestuiven.’

‘Wat fascinerend.’

Hij hield halt. ‘Luister, een botvink.’

Ze spitste de oren. ‘Ik hoor veel vogeltjes zingen, maar wie is de botvink?’

‘Zijn liedje eindigt op *sieskewie*.’

Ze bleef staan, voorhoofd gefronst, ogen tot spleetjes.

‘Ik hoor het,’ riep ze en klapte opgewonden in de handen.

Hij lachte en was blij met haar kinderlijke vreugde, blij omdat hij haar iets had bijgeleerd.

Even later naderden drie getaande oudere mannen. Ze stopten vlak voor haar en maakten een lichte buiging. Ze beantwoordde hun gebaar. Daarna praatten ze een tijdje in het Arabisch, waarna de drie hun weg vervolgden.

‘Wat was dat allemaal?’

‘Die mannen herkenden mij blijkbaar. Ik geniet enige faam in onze gemeenschap.’

‘Je lijkt wel een prinses voor hen.’

‘Zo zie je maar.’

Ze zei het op een toon waardoor hij zich afvroeg af of hij weer iets verkeerd had gezegd. Ze naderden het vervallen seinhuisje waar hij met Abby altijd rechtsomkeert maakte. ‘Hier keer ik terug.’

‘Oké. Dan keren we terug.’

‘Eigenlijk weet ik niet veel over jullie,’ flapte hij eruit.

‘Wat bedoel je met “jullie”?’

‘Moslim mensen, jullie gewoonten, jullie godsdienst.’

‘Wat wil je weten?’

‘Waarom die vreselijke dingen gebeuren, bomaanslagen en zo.’

‘Heb je enkele weken tijd? Honderden jaren van conflicten in een half uur uitleggen? Lukt niet hoor.’

‘Ik begrijp het,’ antwoordde hij, hoewel hij helemaal niets begreep en zich alweer stom voelde. Straks wil ze nooit meer met een idioot als mij op stap, dacht hij.

Even later vroeg ze: ‘Ooit gehoord van *Sykes-Picot*?’

‘Klinkt als champagne.’

Ze lachte. ‘Ik bedoel het verdrag van *Sykes-Picot*.’

‘Iets van de EU?’

‘Nee, die bestond toen nog niet. Het is een overeenkomst uit 1916. Veel moslims noemen het een schandelijke samenzwering. Met dit verdrag hebben Frankrijk en Engeland tijdens de eerste wereldoorlog het Midden-Oosten onder zich verdeeld, met instemming van Italië en Rusland.’

Met levendige gebaren vertelde ze over die verscheurende periode en over de gevolgen voor de moslimwereld. Hij luisterde aandachtig. Gaandeweg, stukje bij beetje, begreep hij dingen. Ze waren terug bij het begin van het pad voor hij er erg in had.

‘Vertel je morgen verder, ik vind het erg boeiend.’

Ze bloosde van de wandeling. ‘Oké.’

Ze namen afscheid.

‘s Anderendaags popelde hij om haar terug te zien. Ze stond op het afgesproken tijdstip naast het plakkaat van de uitgestorven mijnwerkers. Het was minder koud dan de vorige dagen. De lucht was uitgeklaard en de zon scheen. Ze had de witte muts thuisgelaten en droeg een donkergroen jack. Met het ravenzwarte haar in een modieuze bob straalde ze charme en autoriteit uit.

‘*Salam*,’ zei hij.

‘*Wa-alaikum assalam*,’ antwoordde ze met een kort knikje en een zweempje van een glimlach.

‘Je draagt geen bomvest vandaag.’

‘Excuseer?’

‘Mijn moeder denkt dat jullie bomvesten dragen.’

‘Tja, kan ik voor de verandering eens een bos laten ontploffen in plaats van een marktplaats.’

Enkele mountainbikers raasden voorbij. ‘Opzij kutwijf!’ schreeuwde er een.

‘Klootzakken,’ riep hij.

‘Trek het je niet aan,’ zei ze.

Ze vertrokken en raakten opnieuw in gesprek, over conflicten en oorlogen, akkoorden en verdragen, sjiieten en soennieten, salafisten en wahabieten. Hij luisterde en was onder de indruk van haar geleerdheid.

De volgende dagen ging het zo verder. Zij vertelde over haar volk en haar verleden, hij over de natuur en de dieren.

Op een keer verraste hij haar met de mededeling dat hij Arabisch studeerde. ‘Ik begon met de getallen,’ zei hij.

Ze keek geïnteresseerd.

‘Neem nou 64.’

‘Ja ...?’

‘Achmalach.’

Ze gaf hem een tik. Het was een flauw mopje maar ze vond het best leuk. Hij was blij met de tik.

Dan zei ze: ‘Ik keer vanavond terug.’

‘Terug?’

‘Naar Brussel.’

‘Dat meen je niet.’

‘Toch wel.’

‘Waarom?’

‘Ik moet drie dagen naar Rotterdam voor een congres.’

Haar mededeling verraste hem. Hij had er nooit bij stilgestaan dat er een einde kon komen aan hun wandelingen, aan hun

gesprekken. Het voelde alsof ze er altijd waren geweest en eeuwig zouden duren.

‘Spijtig,’ zei hij, en keek ontgoocheld naar de grond voor zijn voeten.

Ze schudde zijn arm. ‘Ik ga niet dood hoor.’

‘Ik zal je missen,’ mompelde hij, hoewel hij besepte dat ze van elkaar verschilden als dag en nacht.

‘Ik beloof dat ik terugkom.’

Abby sprong met de voorste poten tegen haar aan, een smeekbede om te blijven, zo leek het. ‘Gekke hond,’ lachte ze en aaide een laatste maal over de knoestige kop.

Ze gaf hem een hand. ‘Doei, Ruben. Ik vond je zeer aangenaam gezelschap.’

Ze ging weg. Hij keek haar na alsof hij een geliefde zag verdwijnen. Maar ze was geen geliefde. Ze was slechts een vrouw waarmee hij een paar leuke gesprekken had gevoerd. Aangenaam gezelschap. Meer niet. Hij keek naar de pancarte en dacht aan de trein die ook zo was verdwenen, samen met de conducteur en de mijnwerkers, om nooit meer terug te keren.

De dag erna was de wandeling niet half zo leuk als daarvoor. De leemte die ze achterliet verpletterde hem. Hij bedacht dat hij niet eens wist waar ze woonde, of ze een vriend had, hoe ze heette (El Dorado?). Hij had niet eens haar mobiel nummer gevraagd. Ik zie haar nooit meer, vreesde hij. De leegte zwol aan met de minuut. Hij wilde haar stem horen, haar parfum ruiken, haar fonkelende Jasmine-ogen zien. Er gebeurde niets van dat alles.

‘Wanneer ga je eindelijk de rozen snoeien,’ vroeg zijn moeder die avond.

De rozen konden hem gestolen worden.

Hij nestelde zich in de fauteuil om naar het late journaal te kijken. Hij luisterde gelaten naar de calamiteiten van die dag. Hij

dommelde in tot de vlakke stem van de nieuwslezer hem ruw terugbracht: *In Rotterdam werd vandaag een vrouw van Tunesische origine zwaar mishandeld. De dader zou bekend zijn bij het Nederlandse gerecht. Mogelijk liggen racistische motieven aan de grondslag. Het slachtoffer zou de Belgische historica Sakina Ahmad Eldobaly zijn. Dit werd nog niet bevestigd door Buitenlandse Zaken. De vrouw werd in kritieke toestand overgebracht naar het Erasmusziekenhuis in Rotterdam.*”

Hij keek verlamd naar het scherm. Ongeloof, afschuw, ontredde raasden door zijn brein. Tranen van woede en onmacht vertroebelden zijn zicht. De krop in zijn keel voelde aan als een kankergezwell. Hij ging naar zijn kamer en deed die nacht geen oog dicht.

Om vijf uur stond hij op.

‘Wat ben je van plan?’ vroeg zijn moeder.

Hij trok een reistas vanonder zijn bed en propde ze vol kleren.

‘Waar ga je heen? Zeg iets!’

Hij zei niets. Deed voort. Een robot. Zijn moeder sloeg hem gade, de handen in de zij. ‘Wat zullen ze zeggen op je werk?’

‘Ik stuur wel een bericht.’

Hij opende de voordeur en stapte in zijn Clio.

‘En de rozen?’ riep ze nog.

Tien minuten later arriveerde hij bij het station. Tegen de slaperige loketbediende zei hij: ‘Rotterdam, enkele reis.’

Dankwoord

Vele jaren heb ik gewerkt aan deze verhalen. Ik heb geschreven, geschrapt, geschikt, geschaafd en geschoven, tientallen keren. Tijdens die periode kreeg ik talloze aanmoedigingen van vrienden, collega's en familieleden. Veel dank aan iedereen.

Een zeer speciaal dankwoord gaat uit naar Ingrid Verhelst, auteur, schrijfcoach en docent van Schrijfschool Gent, om me in 2019, na het lezen van mijn eerste twee verhalen in de goede richting te duwen. Nu ja, 'verhalen?' 'Je kan wel schrijven, maar wat je schrijft zijn geen verhalen,' klonk haar ongezoeten mening. Het was de allereerste les van mijn boeiende schrijfavontuur.

Duizendmaal dank ook aan Marc Kerkhofs en Mili van Veegh om me aan te moedigen als het eens wat minder ging en om me wegwijs te maken in alles wat leeft en beweegt in de wereld van het boek en van het korte verhaal.

Dank ook aan de medewerkers van het Provinciaal Archeologisch Museum - Erfgoedsite Ename voor de rondleiding en de inspirerende babbel.

Ingrid, mijn vrouw en muze, was alweer mijn eerste lezer, en alweer zette ze het licht op groen.